

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3471/2021. (XI. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 5.Bpkf.1123/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Budapest Környéki Törvényszék 5.Bpkf.1123/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Kérelmét az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésére, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltak sérelmére alapozta.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló történeti tényállás szerint az indítványozó 2016. május 27. napjától 2018. október 24. napjáig a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben, majd 2018. május 25. napjától 2018. november 26. napjáig a Váci Fegyház és Börtönben tartózkodott fogvatartottként. Szabadulását követően a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) rendelkezései szerinti kártalanítási kérelmet terjesztett elő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt fogvatartásának 2018. május 27. napjától 2018. november 26. napjáig terjedő időtartamra.
- [4] A Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 12.Bv.1114/2019/5. számú végzésével a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Indokolása szerint a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése szerint a kártalanítási igény érvényesítésének előfeltétele, hogy a volt fogvatartott az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt még a fogvatartása alatt a Bv. tv. 144/B. §-ban meghatározott panaszt terjesszen elő a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez. A kérelem elbírálása során a Törvényszék megállapította, hogy a részére megküldött iratok között sem az indítványozó által benyújtott panasz, sem pedig az azt elbíráló intézetparancsnoki határozat nem lelhető fel, továbbá sem a fogvatartotti adatbázisrendszer (Fany), sem a panaszt és kártalanítást támogató rendszer (PKKTR), sem a rendőrség által használt iratrögzítő és levelezési rendszer (Robotzsaru) nem tartalmaz az indítványozó által előadottakra vonatkozóan semmilyen adatot.
- [5] 1.2. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság a fellebbezést alaptalannak találta és az elsőfokú döntést 5.Bpkf.1123/2019/2. számú végzésével helybenhagyta. Az indítványozó a fellebbezésében úgy nyilatkozott, hogy az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panaszát 2018. június 10. és június 20. közötti időszakban kézzel írott formában terjesztette elő, és az elsőfokú döntés kézhezvételéig nem volt arról tudomása, hogy panaszta nem került rögzítésre. Az indítványozó kérte a másodfokon eljáró bíróságot, hogy a valós tényállás megállapítása érdekében folytasson le bizonyítási eljárást, ennek során szerezze be az indítványozó által megjelölt korábbi fogvatartottak tanúvallomásait, akik nyilatkozni tudnak arról, hogy a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése szerinti panaszát a körlét nevelőtisztjének átadta, azonban az átvételről semmilyen elismervényt nem kapott.
- [6] A másodfokú bíróság végzésében megállapította, hogy az elsőfokú bíróság nem sértett eljárási szabályt, döntését a rendelkezésére álló iratokkal összhangban, a törvény helyes értelmezése mellett hozta meg, figyelembe véve a releváns tényeket és a büntetés-végrehajtási intézet által nyújtott adatszolgáltatást is.
- [7] A végzés kiemelte, hogy a kártalanítás iránti igény benyújtásának és elbírálásának elengedhetetlen előfeltétele, hogy a fogvatartott a fogvatartási ideje alatt nyújtson be panaszt az egyezményesértő elhelyezés miatt. Ennek egyik oka, hogy a panasz előterjesztése lehetőséget teremt a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka számára az esetlegesen megállapítható alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények saját hatáskörben történő

orvoslására, továbbá a jogalkotó egyértelmű szándéka szerint a fogvatartott számára csak abban az esetben van helye kártalanítás kifizetésének, ha a maga részéről – a panasz előterjesztésével – megkísérelte a sérelem elhárítását.

- [8] A másodfokú bíróság rámutatott arra is, hogy indítványozó a panasz fogvatartása alatti előterjesztését objektív adattal, írásbeli bizonyítékkal igazolni nem tudta, továbbá felhívta a figyelmet arra is, hogy az indítványozó a fogvatartása alatt egyszer sem sérelmezte, hogy az általa hivatkozott panasz nem került elbírálásra, körülményei nem változtak, emellett magára a panasz megtételének tényére a kártalanítás iránti kérelmében nem is hivatkozott.
- [9] 2. Az indítványozó ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyet egy alkalommal kiegészített. Álláspontja szerint a hivatkozott bírósági „döntés sérti a tisztességes bírósági eljárás részét képező fegyverek egyenlőségének alkotmányos alapelvét, így az ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal és e döntés egyúttal legitimálja a jogkövetkezmény nélküli – az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése szerinti – embertelen bánásmódot”.
- [10] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében foglalt embertelen bánásmód tilalmának a sérelmét illetően kifejtette, hogy álláspontja szerint maga a büntetés-végrehajtási intézet nem vitatta az embertelen bánásmód megtörténtét esetében, ugyanakkor a büntetés-végrehajtási intézmények állapota miatt nem volt képes az állam biztosítani az emberhez méltó fogvatartási körülményeket részére, holott ez az Alaptörvényből fakadó kötelezettsége lenne. A hivatkozott 5.Bpkf.1123/2019/2. számú végzés ezért a panasz szerint sérti az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében foglaltakat, mivel az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények tekintetében a sérelmei nem kerültek kompenzálásra.
- [11] 2.2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog kapcsán egyfelől a tárgyaláshoz való joga, másfelől a fegyverek egyenlősége elvének sérelmét állította.
- [12] Az indítványozó előadta, hogy az eljáró bíróság elzárta mind a bizonyítás, mind a tárgyalás lehetőségétől annak ellenére, hogy „eljárásjogilag különösen hátrányos helyzetben lévő” fogvatartottnak számít. Az indítványozó a különösen hátrányos helyzetét azzal indokolta, hogy a büntetés-végrehajtási intézetekben a beadványoknak, kérelmeknek nincs olyan visszaellenőrizhető, zárt nyilvántartása, mely alapján a fogvatartott megismerhetné az általa átadott dokumentum aktuális állapotát. Nincs olyan átadás-átvételi rendszer, mely garantálná azt, hogy a fogvatartotti beadványok, dokumentumok átadásra kerültek a nevelőtiszt, illetve a címzett részére, így a panasz benyújtását csupán a saját nyilatkozatával, illetve a volt fogvatartott társai nyilatkozataival tudta volna alátámasztani, erre azonban az eljáró bíróság nem adott lehetőséget. A tárgyalás és bizonyítási indítványai teljeskörű mellőzésével a bíróság az indítványozót az egyetlen lehetséges „fegyver” használatától zárta el. Álláspontja szerint a bíróság „a fegyverek egyenlőségének megsértését – esetünkben a tárgyalás és bizonyítás mellőzését – nem valamely fél által tanúsított magatartás jogszabályi rendelkezéssel történő összevetésével indokolta, hanem jogszabályt indokolt jogszabállyal. [...] Tehát a bíróság a tételes jogot, jogellenes célra, a fegyverek egyenlőségének elvonására használta, követve az állam elvárását a BV kártalanítások ignorációja vonatkozásában.”
- [13] Az indítványozó álláspontjának és sérelmeinek alátámasztásául hivatkozott az ügyéhez kapcsolódó több releváns korábbi alkotmánybírósági döntésre, valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága esetjogára is.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [15] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, továbbá az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdésének megfelelően határidőben előterjesztettnek minősül.
- [16] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az, az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt határozott kérelmet tartalmaz.

- [17] Az indítvány tartalmaz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást, megjelöli az Alaptörvény – indítványozó álláspontja szerint – megsértett rendelkezéseit, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [18] Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének csak részben felel meg. A III. cikk sérelmét az indítványozó kizárólag azért állítja, mert a Budapest Környéki Törvényszék az indítványozó számára kedvezőtlen döntést hozott a kártalanítás kérdésében, és az alkotmányjogi panasz szerint a bíróság „ezzel legitímálta” a III. cikk (1) bekezdését sértő elhelyezési körülmények fenntartását. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban az alkotmányjogi panaszok elbírálhatósága szempontjából nem tekinthető önmagában alkotmányjogilag értékelhető indokolásnak, ha az indítvány kizárólag a bíróság jogalkalmazását, jogértelmezését, és a bírói döntés irányát vitatja, és további, alkotmányjogilag értékelhető indokolás nélkül a számára kedvezőtlen döntést magát tekinti alapjogi sérelemnek, márpedig jelen esetben az indítványozó pusztán azért állította a III. cikk (1) bekezdése Budapest Környéki Törvényszék ítélete általi megsértését, mert az eljáró bíróság úgy ítélte meg, hogy egy eljárási előfeltétel teljesülésének hiányában az indítványozó nem jogosult kártalanításra. Az Alkotmánybíróság ebben a körben azt sem hagyhatta figyelmen kívül továbbá, hogy a Budapest Környéki Törvényszék végzése nem az indítványozó fogvatartási körülményeinek kérdésében, hanem csupán egy eljárási kérdésben (nevezetesen, hogy az indítványozó előterjesztette-e a fogvatartása során a Bv. tv. szerinti panaszt) foglalt állást. Mindez egyben azt is jelenti, hogy az alkotmányjogi panasz ebben az elemében nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja követelményének.
- [19] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján ezt követően azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [20] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [21] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság e törvényi feltételével összefüggésben elsőként arra emlékeztet, hogy a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak. Az Alkotmánybíróság ugyanis az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja az indokolásban megjelölt bizonyítékok és érvek megalapozottságát, ahogyan azt sem, „[h]ogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket” {3462/2020. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [22] A konkrét ügyben az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságnak a tényállás teljes tisztázására kellett volna törekednie, mely azonban nem teljesült, ugyanis a bíróság tárgyalás tartása nélkül, a bizonyítási indítványa mellőzésével elfogadta a büntetés-végrehajtási intézet által szolgáltatott adatokat.
- [23] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a Bv. tv. szerinti, alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás intézménye egy olyan eljárás, ahol a büntetés-végrehajtási bíró egyesbíróként jár el. A büntetés-végrehajtási bíró eljárására vonatkozó általános szabályokból megállapítható, hogy a büntetés-végrehajtási bíró a döntését a fogvatartottak kártalanítása esetén az iratok alapján is meghozhatja. A büntetés-végrehajtási bírónak nem kötelező, csupán lehetőség az elítélt nyilatkozatának beszerzése, vagy tárgyalás tartásának elrendelése {3360/2021. (VII. 28.) AB végzés, Indokolás [27]}. Ennek megfelelően önmagában az a tény, hogy az eljáró bíróság nem tartja szükségesnek tárgyalás tartását egy olyan esetben, amikor a vonatkozó eljárásjogi rendelkezések alapján nem kötelező tárgyalás tartása, nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg.
- [24] Az Alkotmánybíróság az indítványozó fegyverek egyenlősége sérelmével kapcsolatos érveivel összefüggésben az alábbiakat emeli ki. A Bv. tv. 144/B. § (2) bekezdése alapján a fogvatartott – fogvatartása alatt embertelen bánásmód miatt – benyújtott panaszát a benyújtástól számított tizenöt napon belül el kell bírálni. A büntetés-végrehajtási intézet parancsnokának a panasz alapján, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megléte esetén, e körülmények javítása vagy a sérelem ellensúlyozása érdekében meg kell tennie a szükséges intézkedéseket. Az intézkedésekről, illetőleg a panasz elbírálásáról a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka határozattal dönt.

- [25] Az eljáró másodfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó sem fogvatartása alatt, sem kártalanítási kérelmében nem sérelmezte a panasza elbírálásának elmaradását. Annak ellenére tehát hogy, a Bv. tv. rendelkezései alapján lett volna lehetősége erre felhívni a büntetés-végrehajtási intézet parancsnokának, illetőleg az eljáró bíróságnak a figyelmét, az ügy irataiból nem lehetett megállapítani, hogy az indítványozó élt volna ezen lehetőséggel. Az indítványozó – állítása szerint – az elsőfokú döntés kézhezvételét követően szerzett tudomást arról, hogy a panasza nem került rögzítésre és elbírálásra, azonban a Bv. tv. rendelkezései alapján arra már a panasza benyújtását követő 15. nap eredménytelen elteltével alappal következtethetett volna. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből az következik, hogy a bíróságnak az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal meg kell vizsgálnia, és ennek értékeléséről a döntésében számot kell adnia {legutóbb például: 3322/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [19]}, és nem tekinthető a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének, ha az eljáró bíróság kellő indokolással rögzíti, hogy az indítványozó valamely bizonyítási indítványának miért nem ad helyt. Figyelemmel arra, hogy az ügy iratai között egyetlen, az indítványozó által előadottakat valószínűsítő adat sem volt fellelhető, továbbá figyelemmel arra, hogy az indítványozó maga sem kifogásolta korábban az állítása szerint előterjesztett panasza elbírálásának elmaradását, az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz a fegyverek egyenlősége állított sérelmével összefüggésben sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg, ekként e körben sem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadási feltételek egyikét sem.
- [26] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2021. október 26.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/172/2020.

